

לוח-עתים למאורעות קלחת-העולם הראשונה

על המעיין לזכור שלא תמיד ניתן היה בלוח-מאורעות זה לתחום תחומים מפורשים וקבועים בין החזיתות וזירות המלחמה השונות — אשר מהן אף השתנו מדי-פעם בצירופיהן. במידה שמוזכרות פעולות אויר הן כלולות בחזית המערב.

1914

- 28.9 — פתיחת הסכרים ע"י הבלגים באזור הנהר איור, בדרום-מערב ארצם.
- 10.10—15.9 — המרוץ אל "הים" של בעלי הברית מזה והגרמנים מזה.
- 19.10—22.11 — מערכת איפר הראשונה

בחזית המזרח

- 20.8 — מסע-התקדמות אוסטרי לדרום-מזרח פולין הרוסית.
- 26.8—9.8 — מערכת טננברג במזרח פרוסיה (השמדת הארמיה הרוסית של סמטונוב).
- 2.9—31.8 — מערכת לבוב. קבוש לבוב ע"י הרוסים.
- 10.4—1.10 — מערכת אבגוסטובו, הדיפת הארמיה הרוסית של רנגקאמף.
- 10.20—15.10 — המערכה לפני ורשה.
- 5.11 — כניסת תורכיה למלחמה.
- 5.12—1.12 — מערכת לודז'.
1915.3.1—28.12 — נסיון למסע התקדמות תורכי בדרום מערב קבקו — וכשלונו.

בזירת הבלקנים

- אבגוסט—9טמבר — נסיון פלישה אוסטרי — הדיפתו בהתקפות-נגד טרביזת.
- נובמבר — נסיון פלישה אוסטרי — הדיפתו בהתקפות-נגד טרביזת.

בארץ נהריים

- 22.11 — כיבוש בצרה ע"י הבריטים.

במלחמת-הים

- 9.11 — הטבעת הסיירת הגרמנית "אנדן" ליד איי הקוקוס.
- 8.12 — השמדת השייטת הגרמנית של פון-שפא ליד פאלקלאנד.

- 28.6 — הארכידוכס פרנץ-פרדיננד, יורש-העצר האוסטרי, נרצח בסריאבו ע"י לאומני סרבי צעיר.
- 25.7 — אוסטריה מכריזה מלחמה על סרביה.
- 31.7 — גיוס כללי ברוסיה.
- 31.7 — גיוס כללי באוסטריה.
- 1.8 — גיוס כללי בגרמניה.
- 1.8 — גרמניה מכריזה מלחמה על רוסיה.
- 2.8 — אולטימטום גרמני לבלגיה, בדרישת מעבר לגייסות גרמניים.
- 3.8 — גרמניה מכריזה מלחמה על צרפת.
- 3.8 — אולטימטום בריטי לגרמניה בדרישה לכבד נייטרליות בלגיה.

בחזית המערב

- 4.8 — ראשית פלישה גרמנית לבלגיה.
- 4.8 — כניסת בריטניה למלחמה נגד גרמניה.
- 6.8—5.8 — הגרמנים משתלטים על העיר ליאון.
- 9.8 — מצור על כל מצודות ליאון.
- 15.8 — גמר התנגדות בלגית באזור-המבצר של ליאון.
- 14.8—20.8 — התקפת הצרפתים בלותרינגיה, ושלזונה.
- 20.8 — כניסת הגרמנים לבריטל.
- 21.8 — נסיון התקדמות צרפתי בארדאנים וטיכולו.
- 23.8—4.8 — מערכת מונס.
- 24.8 — הנסיגות של הארמיה הצרפתית ה-5 (של לאנאזאק) ושל הארמיה הבריטית (של טראנץ') דרומה.
- 25.8 — כבוש לובן.
- 26.8 — קרב לאקאטו.
- 9.10—6.9 — מערכת המרנה.
- 15.9—12.9 — קרבות על הנהר אן.
- 28.9 — פתיחת ההרעשה הגרמנית על אנטורפן.

1915

- 22.4 — התקפת-גאזים גרמנית ראשונה.
- 25.5—15.5 — קרב פסטיובאר.
- 25.9—8.10 — מערכת לואוס.
- 13.10 — הקשה שבמישיטות ספינות אויר "צפלין" על לונדון ומזרח אנגליה.

בחזית המערב

- 19.1 — פשיטה ראשונה של ספינות אויר גרמניות על אנגליה.
- 13.3—10.5 — מערכת נאבי-שפאל.
- 25.5—22.4 — מערכת איפר השנייה.

בזירת הבלקנים

— כותות כריטיים וצרפתיים עולים בחוף סלר — 5.10
 גיקי שבצפון יון.
 — הארמיה האוסטרית-גרמנית (של מקנז) חוצה את הדנובה ומתקדמת לתוך סרביה. — 6.10
 — הצבא הבולגרי פולש לתוך סרביה. — 13.10
 — כבוש אוסקוב (סקופלה) ע"י הבולגרים. — 22.10
 — נובחבר-דצמבר — נסיגת הסרבים לעבר אלבניה (כלפי האי קורפו).
 — קרבות קאצאנק. — 4.11
 — כבוש מונסטיר. — 2.12

בארם נהריים וכפרים

— מערכת כות-על-אמצאה — 28.9
 — מערכת קטסיפו. — 4.1—22.11
 — ראשית המצור התורכי על כות. — 8.12

במלחמת-הים

— הקרב הימי ליד דוגריבנק (בים הצפוני בין בריטניה לגרמניה). — 24.1
 — פתיחת הסגור-הצוללות הגרמני על בריטניה. — 18.2
 — פתיחת ההתקפה הצייית הבריטית על הדר דנלים. — 19.2
 — אניה הנוסעים „לוסיטאניה“ הוטבעה ע"י צוללת גרמנית. — 7.2

בחזית המזרח

— כניעת מבצר פשמישל לרוסים. — 23.3
 — פריצת החזית הרוסית בגזירת גורליצה-טארנוב ע"י הגרמנים והאוסטרים. — 3.5
 — הגרמנים והאוסטרים מגיעים עד לנהר סאן. — 14.5
 — פשמישל נכבשת מחדש ע"י האוסטרים. — 3.6
 — כיבושה מחדש של לבוב. — 22.6
 — פתיחת מערכה שלישית לפני ורשה. — 19.7
 — פנוי ורשה ע"י הרוסים. — 5.8
 — כבוש מבצר קובנו ע"י הגרמנים. — 7.8
 — מערכת ברסט-ליטובסק. — 26.8
 — מערכת טרנופול. — 7.9—8.9
 — כבוש וילנו ע"י הגרמנים. — 17.9

בחירת הים התיכון

— עליית בעלי הברית בחוף גליפולי. — 6.4—25.4
 — איטליה מכריזה מלחמה על אוסטריה. — 23.5
 — מערכת איזונצו הראשונה ברצועת הספר האיטלקית-אוסטרית. — 2.7—29.7
 — הודעה על פנוי חיל-המשלוח של בעלי-הברית מן הדרדנלים. — 8.12

בזירת מצרים

— ההתקפה התורכית הראשונה על תעלת סואץ. — 3.2
 — (עד פברואר 1917) — פתיחת פעולות האיבה ע"י הסוסיס, בגבול קירינייקה, ופעולות הבריטים נגדם.

בחזית המזרח

— כבוש ארוזום (נירת ארמניה התורכית) ע"י הרוסים. — 16.2
 — נסיון התקדמות הרוסי והקרבות סביב אגם נארץ.
 — כבוש נמל טרביזונד, התורכי ע"י הרוסים. — 18.4
 — מסע-ההתקדמות הרוסי (הארמיות של חזית דרום-מערב, בפיקוד גנרל ברוסילוב בוולין). — 4.6
 — מסע ההתקדמות הרוסי (הארמיות של חזית דרום-מערב) במורח גליציה. — 8.6
 — מסע-ההתקדמות הרוסי (הארמיות של חזית דרום-מערב) ליד ברודא שבגליציה. — 15.7
 — כבוש ארוניגאן ע"י הרוסים. — 15.7

בזירת הים התיכון

— מערכת טריניטו. — 15.5—4.6
 — מערכת גוריציה. — 6.8—14.8

בזירת מצרים-סיני וערב

— המסע התורכי (בפיקוד קראס פון-קרנסשטיין) אל תעלת סואץ. — 16.4
 — קרב קאתיר. — 24.4

בחזית המערב

— פתיחת ההתקפה הגרמנית על ורדן. — 21.2
 — כבוש מצודת דואומון. — 25.2
 — הרחבת ההתקפה הגרמנית על ורדן לחוף הים-המזרחי של הנהר מאז (מאאס). — 6.3
 — כבוש מצודת וו. — 7.6
 — הפעלת פנוי גאז חדשים ע"י הגרמנים — 20.6
 — ופסגת התקדמותם ליד ורדן.
 — מערכת הסום. — 1.7—18.11
 — פשיטת 14 הצפלינים על לונדון — והמפנה בפשיטות ספינות האויר. — 2.9
 — הפעלה ניכרת ראשונה — אך בלתי מוש-כלת — של טנקים בקרבות על הנהר סום. — 15.9; 25.9
 — המכה, ליד בומון המל, ע"י הארמיה הברי-טית הרביעית. — 13.11
 — כיבושה מחדש של מצודת דואומון ע"י הצרפתים. — 24.11
 — פשיטת-המטוסים הגרמנית הראשונה על לונדון. — 26.11
 — התקפת הנגד הצרפתית ליד ורדן. — 15.12

— חציית הדנובה ע"י כוחות מקנון ליד סיסטובו. (דרום-מערב לבורקסט).	23.10
— כיבושה-מחדש של מונסטיר שבדרום סרביה.	23.10
— בוקרשט נכבשת ע"י כוחות גרמניים.	6.12

בארטינהריים ובפרס

— מערכת סאנה-איאט.	6.4—22.4
— כניעת חיל המצב הבריטי של כות בפני התורכים.	29.4
— סידרת התקפות בריטיות לאגדולות לערעור עמדת התורכים ממערב לחידקל.	דצמבר

במלחמת-הים

— מערכת יוטלאנד.	31.5
— הטבעת הסיירת הבריטית „המסטייר“; בין האובדים בה — פילדמרשל לורד קיטצ'נר, מיניסטר המלחמה הבריטי.	5.6
— קרב סירות בים הצפון.	19.8
— מפגן ציי בריטי למול אתונה.	1.9
— אטלת הסגר ימי על יון.	19.9

— התחלת „המרד הערבי“ בחג'אן נגד התורכים.	6.6
— מערכת רומני, ממורה לתעלה, והדיפת הכרזות התורכיים-הגרמניים במסע-סיני השני שלהם.	4.8—5.8
— אוקטובר-נובמבר — הבריטים משתלטים על גאות המדבר שב„מדבר המערבי“; קרב מטהאבה.	
— מסע ההתקדמות הבריטי אל א"י מגיע עד אל-עריש.	דצמבר

בוירת הבלקנים

— כבוש ציפניה, בירת מונטנגרו.	1.1—3.1
— דורצו, בירת אלבניה, נכבשה ע"י כוחות גרמניים-אוסטריים.	24.2
— רומניה מכריזה מלחמה על אוסטריה.	17.8
— התקדמות הרומנים לתוך טרנסילבניה.	28.8
— מסע-ההתקדמות של צבא גרמני על בולגריה (בפיקוד מקנון) לתוך דוברוג'ה.	5.9
— הבולגרים כובשים את סיליסטריה על הדנואו.	12.9
— כבוש קונסטנצה ע"י הבולגרים.	22.10

1917

בחזית המערב

— הגרמנים כובשים את טשרנובין.	3.8
— מערכת פוטנה, עם פלישת הגרמנים והאוסטרים לצפון מולדאביה; נסיגת צבא רומניה.	6.8—3.9
— כבוש ריגה ע"י הגרמנים.	3.9
— 11.10—20.10 הגרמנים כובשים את האיים הבלטיים (אול, מואן ודאנו).	
— מהפכת אוקטובר ברוסיה.	7.11
— נובמבר-דצמבר — תהליך התפרקותו של הצבא הרוסי.	5.12
— שביתת נשק חלקית בחזית הרוסית.	6.12
— שביתת נשק בפולשטאני בין מעצמות-המרכז ורומניה.	
— שביתת נשק בחזית המזרח.	15.12

בוירת הים התיכון

— מסע התקדמות איטלקי על הנהר איזונצו.	14.5—10.6
— התקפה איטלקית בחזית מטולמינו ועד לים.	19.8
— מערכת קפורטו.	24.10—18.11

בוירת מצרביא-יוערב

— הקרב ע"י רפיה.	11.1
— כבוש גאות המדבר סיוה ע"י מכוניות שריון בריטיות (וסיום הפעולות נגד הסנוטים).	4.2
— מערכת עזה הראשונה.	28.3
— מערכת עזה השניה.	19.4
— פלגת ערבית חיג'אזים (בפיקודו של לורנס ובסיעה בריטי) כובשת את עקבה.	6.6

בחזית הכנענית גרמנית אל „קו הינדנבורג“

— ארה"ב מכריזה מלחמה על גרמניה.	6.4
— מערכת אבאס.	5.4—9.4
— ההתקפה הבריטית על רכס וימי.	9.4—14.4
— מסע-ההתקדמות הצרפתי בפיקוד גיבל — „מערכת-אן“ השניה, ו„מערכת-שאמפאן“ השלישית וכשלישן (עד ל-21.5).	16.4
— ראשית סדרת מרידות בצבא הצרפתי.	3.5
— מערכת שמאן-דה-דאם.	5.5
— מערכת מאסקו.	7.6—14.6
— פתיחת מערכת „איפ“ השלישית (עד ל-10 ב-נובמבר).	31.6
— קרבות פאשאנדאל.	21.10
— קרבות פאשאנדאל.	26.10—10.11
— מערכת קומברה (הבקעה רצינית ראשונה של חזית גרמנית-באמצעות טנקים — אך ללא עתודות, והפסד חלק ההישגים למול התקפת-נגד גרמנית).	20.11—3.12

בחזית המזרח

— המהפכה ברוסיה.	חורס
— פתיחת מסין התקדמות רוסי במזרח גליציה.	1.7
— כבוש האליץ' ע"י קורנילוב.	10.7
— התקפת-הנגד הגרמנית ליד זלוצ'וב, כשלון ההתקדמות הרוסית (עד 23 ביולי).	19.7
— מרידות בייחודות רוסיות רבות.	19.7
— נסיגה רוסיית בבוקובינה.	1.8

— הרוסים תופסים את קארמאן-שאח במסעם בצפון-מערב פרס.	12.3
— גייסות רוסיים מגיעים עד מעבר האזיקון כנגד ארמניה-הרעים.	4.4
— כבוש סמארה.	19.9
— כבוש רמאדי.	28.9
— קרב שרגאם.	30.10

במלחמת-היהים

— הכרזת מלחמת צוללות בלתי מוגבלת ע"י גרמניה.	1.2
— שיא פגיעותיה של מלחמת הצוללות הגרמנית.	אפריל
— הנהגת שיטת השיירות בהובלה הימית הכריזית (ושל בעלי הברית בכלל).	מאי-יוני
— מסנה מכריע במלחמה נגד הצוללות.	ספטמבר
— קרב ימי בקטגם.	2.11

1918

— קרב על הנהר סומברה.	4.11
— שביבת נשק עם גרמניה.	11.11

בחזית המזרח

— הכרזת רוסיה על סיום מצב המלחמה עם גרמניה.	10.2
— התחדשות פעולות האיבה.	13.2
— התקדמות קורמנים לעבר פטרבורג, תפיסת צפון לטביה, אקטיה, פסקוב.	18.2-4.3
— כניסת הגרמנים לפסקוב.	25.2
— חזרה השלום של ברסט-ליטובסק.	3.3
— תפיסה הדרגתית של אוקראינה וקרים ע"י הגרמנים.	3.5-1.5
— כניסת כוחות גרמניים לפינלנד.	3.4
9 פברואר-מרס — פנוי השטחים התורכיים ע"י הצבא הרוסי.	
— תפיסת באסום ע"י הכוחות התורכיים.	14.4
— כוחות תורכיים משתלטים על קארס.	26.4
— חיל משלוח גרמני שעלה בנמל פוסי במערב קבלקו מתקדם ונכנס לטיפליס, בירת גרוזיה.	12.6
— חיל משלוח בריטי (אליו הצטרפו אח"כ גם כוחות אמריקאיים) עולה בנמל פורמנסק בצפון רוסיה (2-1 באבגוסט — גם בארכנגלסק).	23.6
— חיל משלוח בריטי עולה בנמל ולדיבוטסק במזרח סיביריה (אח"כ גם כוחות יפניים, אמריקאיים וצרפתיים).	3.8
— כוחות בריטיים של גנ' דנסטרול נכנסים לבקו.	4.8
— כוחות בויטיים מגינים על בקו בפני התקיפות התורכיים ולבסוף גאלצים לפנות את העיר בפני התורכיים.	14.9-26.8

— מערכת עזה השלישית.	7.11-31.10
— הקרב ליד תחנת הצומת (תחנת נחל שורק).	14.11
— כבוש יפו.	14.11
— כבוש ירושלים.	9.12
— צליחת הירקון.	20.12

בוירת הבלקנים

— פנוי דוברג'ה ע"י כוחות נומניים ורוסיים.	8.1
— פנוי גאלאץ.	11.1
— מערכת דיראן בחזית המקדונית.	24.4-5.4
— מערכת דיראן השנייה.	8.5-9.5

בארם נהריים

— כבוש בגוד ע"י הבריטים.	11.3
— קרב בחזית חידקל, התורכיים גאלצים לסגת; הבריטים בסיקודו של מוד כולשים מחדש את כות.	23.2-4.2

בחזית המערב

— ההבקעה הגרמנית הגדולה בחזית הבריטית בפלאנדריה; הפעלת הטקטיקה החדשה של הסתננות.	21.3-5.4
— ההבקעה הגרמנית על הזר לים בחזית הבריטית והפורטוגזית.	29.4-9.4
— כבוש רכס קמל ביד הגרמנים.	19.4-17.4
— המהלומה החדשה ע"י גייסות אמריקאיים, בהתקפה דיכויזנית ליד קאנטיני.	25.5
— מערכת שמאן-הדאם, צפונית לנהר אן, בחזית הצרפתית והבריטית.	6.6-27.5
— פתיחת מסע התקדמות גרמני בשאמפאן.	15.7
— מערכת-מרנה השנייה.	20.7-18.7
— מערכת אמייין, הבקעת החזית הגרמנית ע"י טנקים והקורפוסים האוסטרליים והקנדיים, היום השחור של הצבא הגרמני.	11.8-8.8
— מערכת באפום.	31.8-21.8
— מערכת סום השנייה.	3.9-21.8
— מערכת אראס.	3.9-23.8
— התקפה אמריקאית ליד סנט. מיהאל.	18.9
— קרבות לשבירת "קו הינדנבורג".	9.10-12.9
— מערכת איפר הרביעית.	2.10-28.9
— מערכת קומבה השנייה.	9.10-8.10
— התקפה אמריקאית ליד מאדארגון.	9.10-8.10
— יציאת כוחות בריטיים לשטח הפתוח מאחרי "קו הינדנבורג".	5.10
— קרבות על הנהר סל.	10.10-17.10
— קרב ואלאנטיאן.	1.11

בזירת הים התיכון

- מערכה על הנהר פיאבה. 15.7—23.7
- התקפה איטלקית באזור גראסה — וכשלונה. 24.10
- הצטיינת הנהר פיאבה ע"י כוחות איטלקיים ובריטיים. 7.10—26.10
- ראשיית נסיגה כללית של כוחות אוסטריים. 23.10
- מערכת ויטוריו-ונטורה, התקדמות איטלקית כללית. 24.10—4.11
- שבתת-נשק עם אוסטריה. 4.11

בא"י ובסוריה

- קרב יריחו וכבושה ע"י הבריטים. 19.2—21.2
- פשיטה ראשונה לעבר אסיסאלט שבעבה"י המזרחי. 21.3—2.4
- פשיטה שניה לעבר אסיסאלט שבעבה"י המזרחי. 30.4—4.5
- מערכת מגידו. 19.9—25.9
- פעולות הערבים של לורנס בסביבת דרעה שבחורן לניתוק קוי מסילת הברזל ההדולכים. 16.9—18.9
- כבוש חיפה. 23.9
- כבוש דמשק. 1.10
- כוחות בריטיים משתלטים על בירות. 8.10
- שבתת-נשק עם תורכיה. 31.10

בארם נהריים

- חיל משלוח בריטי של גנרל דנסטרוול יוצא מבגודד לעבר הים הכספי. 27.1
- חיל משלוח של גנרל דנסטרויל מגיע עד אנולי בצפון פרס. 17.2
- התורשים שהתקדמו לאורבידיג'אן הפרסית, כובשים את טברית. 14.6
- כניעת הארמיה התורכית בפני הכוחות הבריטיים. 30.10

בזירת הבלקנים

- מערכת הנהר ורדר. 15.10—25.10
- מערכת דוראן השלישית. 18.10—19.10
- כבושה מחדש של אוסקיוב (סקופליא). 30.10
- שבתת נשק עם בולגריה. 29.10

במלחמת-הים

- הפשיטה הבריטית על אוסטנד וזאבריהה. 22.4—23.4
- מרידות בצי הגרמני בקלי. 10.11
- צי בעלי הברית עובר דרך הודדנליים לקושטא והים השחור. 12.11
- מסירת צי המערכה הגרמני לבעלי הברית. 21.11

כיבוש ירושלים, 1917.

התורכים, משראו בנפול כמה מעמדותיהם החזקות ביותר, נראשו מהגנת העיר. במשך ערב ה-8 בחדש והלילה אור ל-9 בו, קמו ונסוגו מהם בזעף. מהם בבהלה. בהשכמת הבוקר עזב התורכי האחרון את העיר וארבע-מאות שנות עלטון עותומני עליה באו לקצן. ראש עיריית ירושלים יצא ומסר את מפתחות העיר לידי גנ' שי, מפקד הדיביזיה ה-60, ומרמה לאחר צהרי יום ה-9 בחדש. אותו יום התקדמו כל שלוש הדיביזיות, ה-53, ה-60 וה-74, ותפסו את המטרות שנקבעו להן, בסגרון על-ידי כך את המעגל סביב ירושלים. הדיביזיה ה-60 נתקלה על הרהצופים בהתנגדות חזקה מצד משמר-מאסף תורכי, שגורש לאחרונה בהס' תערות כידונים, בהשאירו אחריו בשדה 70 חלל. ב-11 בדצמבר נכנס גנ' אלנבי רשמית לתוך ירושלים.

(פילד-מרשל א. פ. ויזל במספר)
 „מפעריה-מלחמה בארץ-ישראל“